

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Ferrariensis sententia. c. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

ex professo monstrabimus 1. 2. qu. 11. art. 8. eadem autem ratio erit in Angelis. Potro autem Angelos potuisse in primo instanti mereri, infra probandum erit disp. 236. cap. 4. ex quibus omnibus constat, falsam esse prædictam opinionem.

Sunt præterea tres alij modi, quibus Scotus, & Gabriel locis allegatis illa instantia in Angelis assignant, mea quidem sententia improbabilis. Primus modus est, ut in primo instanti omnes fuerint in pura natura, in secundo boni cum merito, & mali cum peccato, in tertio denique boni acceperint gratiam, & gloriam, mali vero damnati fuerint. Ceterum meritum illud ad gratiam, & gloriam, quod concedunt Scotus & Gabriel in secundo instanti dicunt fuisse non condignum ad vitam æternam, sed quod vocant de cõgruo ad gratiam, illudque ex propriis viribus fuisse fatentur. Hic autem modus philosophandi præter illud, quod docet de primo instanti de quo satis dictum est, duo alia continet absurda. Vnum est, meritum congruum ad gratiam fuisse ex propriis viribus: quod non minus damnatum est in Angelis, quam est in hominibus: sic enim vera ratio gratiæ tollitur, ut disp. 9. 1. cap. 12. & sequentibus satis probatum est: alterum absurdum est, simul concessam fuisse gratiam, & gloriam Angelis: sic enim cogitur asserere, gloriam datam fuisse bonis Angelis sine vilo merito condigno, quod est absurdum: nec enim maior ratio est, cur hominibus nõ detur gloria, nisi condigne laborantibus, & merentibus, Angelis vero absque vilo condigno merito fuerit concessa. Porro autem illud absurdum sequi, manifestum est ex dictis c. 5. & 6. ubi ostendimus, non potuisse simul duratione esse meritum cum beatitudine. Secundus modus assignandi illa instantia in Angelis adducitur etiam ab eodem Scoto, ita vt assignentur quatuor instantia, seu moræ (vt ipse vocat) in quarum prima omnes fuerint in pura natura, in secunda omnes eodem modo perfluerint, in tertia boni meruerint per gratiam beatitudinem, mali autem peccauerint, in quarta boni receperint præmium bonorum operum, mali autem penam. In hoc autem modo præter id, quod ait de primo instanti: illud etiam mihi non probatur: nec video quâ ratione probari possit, quod ait de secundo: unde namque constare, aut colligi vilo modo potest, in secundo instanti adhuc perseverasse omnes in pura natura sine gratia, & sine peccato: adde etiam, quod opus non est diuidere duo instantia in via bonorum Angelorum, vt c. 10. ex mente S. Thomæ monstrabimus.

Tertius modus assignandi instantia, apud eundem Scotum, est, vt quatuor fuerint moræ, seu instantia, in quorum primo omnes fuerint in pura natura creati: secundum, in quo omnes in gratia sine merito: in tertio boni meruerint & in gratia perseverauerint, mali vero peccauerint, in quarto boni receperint præmiũ beatitudinis pro bonis operibus, mali vero supplicium pro peccato. Hic autem modus, præter id, quod de primo instanti asserit, quod iam sæpius refutatum est, id, quod dicit de secundo, & tertio, probabile non est, nam in eodem instanti potest incipere gratia, & meritum, vt supra ostendimus.

CAPVT IX.

Ferrariensis sententia.

EX his opinionibus, quæ mihi non probantur, postrema sententia sit Ferrariensis. 3. contra gent.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

cap. 10. §. Hæc dicta sunt: ubi docet Angelorum bonorum viam vique ad beatitudinem duobus instantibus consistisse, in quorum priori meruerint beatitudinem, in posteriori vero illam receperint. De priori tamen philosophatur, vt asserit, in ea ita Angelos fuisse promeritos suam beatitudinem, vt in eo peccare non potuerint, de quo disp. 235. disserendum erit. In posteriori vero, in quo boni gloriam consequuti sunt, inquit, non meruisse, neque mereri potuisse, supposito statu beatitudinis, quia cum beatitudine ipsa meritum esse non potest, vt ostensum iam est. Absolute tamen mereri potuisse, & peccare, si beatitudinem consequuti non fuissent. Viam autem malorum Angelorum vique ad damnationem duobus etiam instantibus complet, in quorum priori in gratia creati gloriam meruerint: in posteriori vero peccauerint, simulque damnationis penam incurrerint: hoc vero nulla alia ratione probat, nisi quia non videtur superesse probabilior alius modus, quo assignemus Angelorum viam, & vt sententiam S. Thomæ ex parte tueatur, qui docet, bonos Angelos post vnum actum meriti beatitudinem recepisse de quo inferius dicemus.

Hæc opinio mihi nulla ratione probatur, eo quod ex ea nonnulla sequantur absurda. Primo enim ex ea sequitur, bonos Angelos nunquam habuisse libertatem ad peccandum, non in priori instanti, iuxta ipsius Ferrariensis doctrinam peccare non poterunt: neque etiam in posteriori, quia in eo fuerunt beatitudinem consequuti, nullus autem beatus peccare potest, sed necessitate præcedenti ex vi ipsius visionis a peccato detinetur.

Ceterum respondet Ferrariensis, in Angelis bonis manifeste cum beatitudine ipsam facultatem libertatis, quæ ex se Angelis peccare poterant, tamen facta suppositione visionis claræ Dei peccare non possent; hanc tamen suppositionem nihil nocere naturæ libertati Angelorum, veluti eo, quod Petrus sedat, non tollitur, nec impeditur eius libertas, quamvis ex hac suppositione aliqua necessitas sequatur.

Hoc tamen responsum nullius momenti est, nam quamvis suppositio operationis præsentis non tollat libertatem, quæ illa operatio dicitur fieri, etiam si facta suppositio sequatur aliqua necessitas, tamen non videtur eadem ratio de visione clara Dei collata cum libertate peccandi: quia necessitas illa, quæ supponimus operationem liberam præsentem, est necessitas consequens vt disputat. 68. & 99. atque alibi sæpius dictum est. Consequens autem necessitas, vt ibidem ex doctrina Anselmi probauimus non tollit, nec impedit, nec nocet libertati: at necessitas non peccandi, quæ sequitur ex visione, est certe necessitas præcedens libertatem: quia necessitas procedens ex cognitione, cum sit prior libertate voluntatis, & indifferentia, semper est præcedens: hæc autem impedit libertatem, vt ex eodem Anselmo, & ratione ibi de probauimus. Quare cum in primo instanti nullo modo fuerint Angeli liberi ad peccandum, vt supponit Ferrariensis (& hoc quidem non solum suppositione facta, quod non peccauerint, sed absolute, quia primum instans creationis non est capax peccati) & deinde in secundo instanti fuerint Angeli præditi visione clara, cum qua voluntas non potest peccare, sed necessario

cellario in gratia perseverat necessitate præcedenti: efficitur, Angelos bonos nunquam fuisse liberos ad peccandum: quare nec laudari potuisse, quod nunquam fuerint præceptum Dei transgressi, & nullo modo peccaverint: sed tantum quod bene egerint: quod si verum est, non fuerint digni laude quod Luciferum non fuerint imitati, sicut ceteri, qui exemplo illius dicuntur peccasse. Porro autem Angelum ita servasse iustitiam, & illam potuerit amittere per peccatum, plane sensit *Anselm. in libro de casu diaboli cap. 3. & 6.* quia alioqui necessitate, non libertate Angeli boni servassent iustitiam: quod ipse censet absurdum, & colligit ex *Aug. lib. de correptione & gratia cap. 11.* ubi meritum Sanctorum Angelorum in eo constituit, ut malis cadentibus ipsi steterint: quasi diceret, cum possent transgredi non fuerint transgressi.

Augu. 2m.

41.
*Alia absurda
in opinione
Ferrariensis.*

Secundo ex prædicta opinione colligitur, inæqualem servasse Deum modum retributionis inter bonos, & malos: nam cum utriusque in primo instanti promeriti fuerint beatitudinem, non videtur fuisse maior ratio, ob quam Deus quibusdam contulerit in secundo instanti beatitudinem, & per illam eos iustitia confirmaverit, aliis in sua libertate relictis, ut peccare possent, ex quo factum est, ut re ipsa peccaverint: hoc autem merito censemus absurdum: nam quamvis Deus potentia sua absoluta id facere potuisset, tamen ita fecisse, asserendum non est sine maximo fundamento, cum Deus dicatur in retributione habere rationem meriti, & perseverantiae, & in malis non fuerit minus meritum, nec minor perseverantia, antequam peccarent, quam in bonis: nam in bonis Angelis concessa fuit beatitudo in secundo instanti absque ullo respectu operis, quod in eo fieret, aut futurum esset, quia simul cum beatitudine nec meritum, nec consummatio meriti esse potuit, ut supra probatum est: fuisse autem æqualem viam bonorum, & malorum Angelorum colligitur ex *Gregorio Magno lib. 34. moralium cap. 7.* alias 4. ubi docet, Angelos bonos confirmatos esse, ut iam peccare non possent lapsi malorum Angelorum: quasi prior fuerit lapsus malorum & illa sequuta fuerit confirmatio bonorum, quæ sit per meritum consummatum in via, & per beatitudinem in patria.

Greg. Mag.

Tertium absurdum, quod expresse concedit prædicta sententia, est, simul duratione fuisse meritum malum, hoc est, peccatum in malis Angelis, & damnationem illorum, quod capit. 7. satis impugnatum est.

CAPVT X.

Probabilior opinio explicatur.

42. **M**ulto verior & probabilior mihi semper videtur sententia, quæ assignat instantia aut morulas viæ Angelorum hoc modo, ut in primo instanti boni, & mali in gratia Dei creati meruerint vitam æternam, boni autem logius meritum protrahentes, & perseverantes in merito, conservarint gratiam, cum possent eodem tempore per peccatum illam amittere: mali vero interrupti meritis gratiæ peccaverint in secundo instanti respondenti primo instanti bonorum Angelorum, quod in merito per perseverantiam protrahunt: denique in secundo boni receperint præmium beatitudinis: in tertio vero mali supplicio æterno addicti fuerint, & perpetuo

damnati: ita ut in eo tertio instanti, & non antea, inceperit poenam sensus & damni, quia ab eo instanti incepit lex damnationis, tamen prius gratiæ in secundo instanti fuerit. Aliud autem esse damnationis æternæ poenam privationem gratiæ cap. 7. probavimus. Haec sententiam non obscure indicavit *Greg. in 2. dist. 5. q. 1. postquam tam conclus. versic. Ratio eorum non concludit, videtur siue Angelus adquirat suam naturalem perfectionem discursum temporis, siue non, tamen meritum, non quodcumque, sed perseverantiam, qua confirmatum, prout Deus placuerit perseverantia durationem expectare. De malis vero Angelis nihil peculiare docet: sed in ipsis fuisse ita illa instantia, satis manifeste infertur prohibere: de his enim fere nulla est difficultas. Quocirca & *Anselmus lib. de casu diaboli cap. 6.* plane docet Angelos malos, qui ceciderunt, futuros fuisse meliores, si non peccassent, quia perseverassent in iustitia & iustitia accepta intelligit in via viam ad beatitudinem. Sententia hæc prout a nobis proposita est, iam communis est in scholis etiam inter Thomistas: est enim doctrina S. Thomæ ad modum conformis.*

In cuius tamen explicationem duo nobis primum præmittenda sunt, deinde propriis rationibus confirmanda. Primum quidem notandum est, instantia seu morulas Angelorum in via non esse momenta individua temporis successuum, qualia sunt instantia nostri temporis, & indivisibilia cuiuscunque motus successuum, sed esse durationes quasdam absque successione, & indivisibiles, non coniunctas motui successuum, coexistentes tamen alicui motui successuum, & durantes per tempus successuum, sicut quum Angelorum, quod in se indivisibile quidem est, ut diximus dist. 33. coexistit temporis nostro indivisibili, in successuum tempore illud meriti possumus, ut notavimus, disput. 35. cap. 2. est autem via motus aut vnum instantis Angelo, quod dicitur instantis temporis discreti, una operatio Angeli, siue intellectus, siue voluntatis: quæ quidem maiori, & minori durationi, & temporis successuum coexistere potest prout Angelus magis, aut minus sine via successione intrinseca in ipsamet operatione potest in ea perseverare: existimo enim probabilius multo esse, nullam operationem Angeli, siue nec vllam rem mundi, desinere posse per vltimum suum esse, & ita nec per solum instantis nostri temporis posse durare, sed necessario temporis nostro successuum coexistere debere: ita docuerunt *Greg. in 2. dist. 3. q. 1. art. 2. ad 4. & Almainus in q. de libertate voluntatis 4. 7. in 2. opinione arg. 3.* non quod Angelus in continuanda actione libertatem non habeat, ut quidam falso imputant prædictis doctoribus, nam manifestum est: Angelum quous instanti temporis post primum cessare non possit, sed quia nec vllum esse, in quo cessare non possit, sed quia non potest esse idem instantis primum, & vltimum esse actionis, sed actio desinere debet per primum non esse: inter instantes autem primum, quo actio est, & incipit, & quo non est, cum desinit, debet esse medium tempus. Ratio vero est, quia in definitione cuiuscunque rei, & operationis, necessarium est dari primum non esse, ac proinde cum duo instantia nostri temporis non possint immediate esse aut excogitari: non potest eadem res per vltimum

*Obstio
vra dicitur.*